

# پاتوق‌های مجازی

برای تعلیم و تربیت ساحت اجتماعی

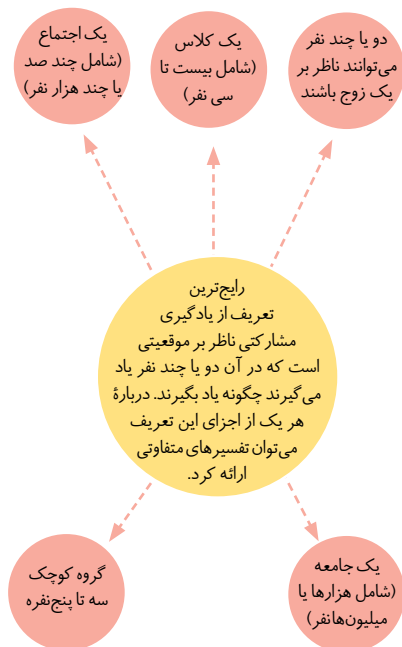
اندیشه‌های خود، دانش ویژه در هر مورد را با یکدیگر به اشتراک می‌گذارند.

آنان با این کار و در واقع با ایجاد پشتیبانی روحی و روانی، در برنامه‌های آینده یکدیگر مؤثر واقع می‌شوند. ایده‌ها و افکاری را به وجود می‌آورند و با یادگیری از فرهنگ یکدیگر تفاهمی را ایجاد می‌کنند که در نتیجه گسترش افق‌های فکری یکدیگر را موجب می‌شوند. این در واقع

## اشاره

با مطرح شدن یادگیری مجازی به‌عنوان نمودی از نفوذ فناوری اطلاعات و ارتباطات به حوزه آموزش و فرایند یاددهی یادگیری، مفهوم تعامل و مشارکت در فرایند آموزش و یادگیری نیز دچار تحولات گسترده‌ای شده است. ویژگی اصلی و اساسی یادگیری مجازی، علاوه بر دسترسی آسان به اطلاعات، ارتباطی و تعاملی بودن آن است. فناوری‌های ارتباطات الکترونیکی، به دلیل برخورداری از ظرفیت‌های رسانه‌ای متنی، تصویری و صوتی مخصوص به خود، قادرند تعاملات بین افراد را در عرصه زمان و مکان توسعه دهند و فعالیت‌های یاددهی یادگیری را متحول کنند.

**کلیدواژه‌ها:** یادگیری مشارکتی، یادگیری تعاملی، یادگیری مجازی، ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی، سند تحول بنیادین



محیط‌های یادگیری مجازی که به شبکه جهانی متصل شده‌اند، به معلم و یادگیرندگان امکان می‌دهند اجتماعات یادگیری خاص خود را تشکیل دهند که در نتیجه این روابط، فضاهای متحول‌شده الکترونیکی را به وجود می‌آورند. در چنین محیط‌هایی است که معلمان و یادگیرندگان با استفاده از رایانه‌ها و کلمات و تصویرهایی که روی صفحه نمایشگر تنظیم می‌کنند، در گفت‌وگوهای فکری و هوشمندانه شرکت می‌جویند، قرارهایی با یکدیگر می‌گذارند و با تبادل

به‌عنوان نمونه‌هایی از مشارکت دانش‌آموزان، می‌توان به تعاملی که در درس تفکر و پژوهش پایه هشتم ابتدایی دارند اشاره کرد؛ قسمت‌هایی در کتاب هست که از آن‌ها خواسته می‌شود با گفت‌وگو و بحث گروهی درباره موضوعات مطرح شده در درس، به پرسش‌ها پاسخ دهند. همچنین، در درس مطالعات دوره ابتدایی، قسمت‌هایی با عنوان کاربرگ‌ها و فعالیت‌های درس به درس وجود دارند که مشارکت گروهی و مباحثه دانش‌آموزان را می‌طلبد.

● مشارکت جمعی مؤثر در حیات اجتماعی و سیاسی با رعایت اصول حق‌طلبی، حفظ کرامت و عزت، ظلم‌ستیزی و عدالت‌خواهی.

فعالیت‌های مشارکتی بین یادگیرندگان مهارت‌های اجتماعی آن‌ها را بروز می‌دهد و تقویت می‌کند و گذار از دوره خودمدراری به جمع‌گرایی را میسر می‌کند. در این میان افراد با برقراری تعاملات همه‌جانبه، هر چه بیشتر به اهداف ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی نزدیک می‌شوند. یکی از عواملی که می‌تواند مهارت‌های مشارکتی را در یادگیرندگان رشد دهد، استفاده از روش‌های فعال تدریس است. ویژگی مهم این روش آن است که در آن اعضای گروه با هم کار می‌کنند تا به هدف مشترکی برسند که هم کل گروه و هم فرد فرد اعضای گروه از آن سود می‌برند. یادگیری مشارکتی شامل مؤلفه‌های وابستگی متقابل مثبت، مسئولیت‌پذیری فردی، پردازش گروهی، مهارت‌های اجتماعی و تعامل است. عامل مهم پیشرفت در این شیوه، کمکی است که یادگیرندگان به یکدیگر می‌کنند تا مفاهیم درسی را بیاموزند. پس می‌توان گفت کمک‌طلبی جزو لاینفک آموزش به شیوه مشارکتی است.

### جمع‌بندی

محیط‌های یادگیری مجازی باید به‌گونه‌ای سازمان‌دهی شوند که فرصت کافی را برای یادگیرندگان به‌منظور تعامل با هم‌کلاسی‌ها، معلمان و سایر عوامل آموزشی فراهم کنند. در نتیجه، دغدغه اصلی در یادگیری مشارکتی، طراحی راه‌هایی برای افزایش احتمال رخداد این تعامل است. همچنین، لازم است در برنامه‌ریزی درسی جایگاهی خاص به فرهنگ‌سازی وسیع نسبت به فایده‌ها و مزایا و معایب و تهدیدهای یادگیری الکترونیکی به‌طور عام و یادگیری الکترونیکی مشارکتی به‌طور خاص، در سطح مدرسه، در میان مدیران، یادگیرندگان و به‌ویژه معلمان، اختصاص یابد.

شبهه همان تعاملات کلاس‌های درس سنتی است و تنها تفاوت کوچکش این است که این گروه‌ها، دوستی‌ها و رابطه‌هایی را در سطح دیگری به وجود می‌آورند که ابعاد جهانی می‌یابند.

یادگیری مجازی دو ویژگی ممتاز برای یادگیری اثربخش دارد: ۱. بر خودآموزی تأکید می‌کند و به بهترین وجه امکان توسعه آن را به‌صورت جذاب فراهم می‌کند؛ ۲. با تشکیل کلاس‌های مجازی و محیط‌های گفت‌وگو و گروهی، فرصت‌های لازم را برای تعامل، گفت‌وگو و یادگیری مشارکتی در یادگیرندگان پرورش می‌دهد. بدین

اندیشه‌های دیگران را با گوش دادن دقیق به صحبت‌هایشان دریافت و ارزیابی کنند.

تفکر انتقادی و برعکس انتقادپذیری را در خود پرورش دهند.

اندیشه خود را در قالب بیانات شفاهی سازمان‌دهی و ابراز کنند.

روش‌های ایجاد رابطه مطلوب اجتماعی از راه زبان شفاهی را درست به کار ببرند.

ترتیب، بزرگ‌ترین تغییری که آموزش برخط موجبات آن را فراهم آورده است، افزایش تمایل به مشارکت در میان یادگیرندگان و معلمان است.

در روش یادگیری مشارکتی دانش‌آموزان می‌آموزند: با به‌کارگیری و بهره‌بردن از روش‌های یادگیری مشارکتی و تعاملی در آموزش‌ها، می‌توان تا حدودی به تحقق ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی در آموزش و پرورش امیدوار بود. در این ساحت اهداف مهمی به شرح زیر مورد پیگیری و انتظارند:

● بازشناسی، حفظ و اصلاح آداب، رسوم، هنجارها و ارزش‌های جامعه در پرتو نظام معیار اسلامی؛

● توسعه آزادی و مرتبه وجودی خویش و دیگران در پرتو درک و اصلاح موقعیت اجتماعی خود و دیگران (اعضای خانواده، خویشاوندان، دوستان، همسایگان، همکاران، هم‌شهریان و هم‌وطنان)؛

● برقراری رابطه سازنده و مناسب با ایشان بر اساس نظام معیار اسلامی و کسب صفاتی جمعی نظیر احسان، مهرورزی، انصاف، خیرخواهی، بردباری، وفاق، همدلی و مسالمت‌جویی؛

### منابع

۱. افضل‌نیا، محمدرضا (۱۳۹۲). طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری. انتشارات سمت. تهران.
۲. ذوفن، شهناز (۱۳۹۵). کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش. انتشارات سمت. تهران.
۳. ترتین گالگیلمو (۲۰۱۰). یادگیری مشارکتی مبتنی بر شبکه. ترجمه مریم فلاحی و متین قاسمی سامنی (۱۳۹۴). انتشارات پژوهندگان راه دانش. اهواز.
4. Gumus, SR. Apid (2010). Content Production And Delivery In E-Learning Environments: Use Of Adobe Presenter, MS Powerpoint, Adobe Connect. Procedia-Social And Behavioral Sciences, (9), 805-809.